

## PLAN WYNIKOWY DO PLASTYKI W GIMNAZJUM

Opracowała Ewa Andryszczak – Pawłowska  
nauczyciel dyplomowany w Gimnazjum nr 2 w Kutnie

*Drogie Koleżanki, Szanowni Koledzy!*

*Pracując ponad dziesięć lat jako nauczyciel plastyki w gimnazjum nie mogłam się oprzeć, aby podzielić się z Wami kilkoma zdaniem osobistych refleksji, których wynikiem było takie właśnie, a nie inne opracowanie planu wynikowego.*

*Być może wydadzą się one truizmami, szczególnie dla doświadczonych pedagogów, ale mam nadzieję, że znajdą się osoby, którym pomogą w wypracowaniu własnych zajęć z dobrym skutkiem.*

*Reforma oświaty spowodowała redukcję godzin zajęć artystycznych, w tym plastyki i muzyki, na każdym z poziomów nauczania.*

*W efekcie do gimnazjum przychodzi uczeń, który często plastykę ostatni raz miał w piątej klasie. Na przedmiot ten przeznaczono jedną godzinę w cyklu nauczania na tym etapie.*

*Niektórzy z nauczycieli mogą mieć to szczęście, że będą prowadzili zajęcia artystyczne, który to przedmiot wprowadzono dwa lata temu na fali ustawicznych poprawek w siatce godzin nauczania gimnazjalnego. Często jednak zajęcia te prowadzi nauczyciel muzyki, w związku z czym na zagadnienia plastyczne pozostaje 30 do 33 godzin w cyklu gimnazjalnym. Tak na marginesie podstawa programowa plastyki i zajęć artystycznych jest identyczna w swoich celach ogólnych – proszę porównać stronę 42 i 65 z dokumentu PDF, który można pobrać ze strony: <http://www.reformaprogramowa.men.gov.pl/ksztalcenie-ogolne/podstawa-programowa/edukacja-artystyczna-i-kulturalna>.*

*Okres gimnazjalny, co już dawno rozpracowała psychologia rozwojowa, to kryzys działań twórczych. Dotyka on nawet osoby przejawiające uzdolnienia, a takich w klasach mamy niewiele. Poza tym gimnazjalista jest swego rodzaju „produktem” inwazyjnej epoki obrazkowej, w jakiej przyszło nam żyć.*

*Plastyka jako elementy kultury wizualnej, dominującej w naszym odbieraniu rzeczywistości, powinna dać bazę do poznania, zrozumienia i nauki świadomego korzystania z bogactwa obrazów, towarzyszących człowiekowi XXI wieku przez całe życie.*

*Istnieje potrzeba dotarcia do ucznia poprzez obraz, często obraz ruchomy. Dlatego trudno sobie wyobrazić lekcję plastyki bez rzutnika – chociażby rzutnika pisma, projektora multimedialnego, odtwarzacza DVD, a nawet tablicy interaktywnej, które to urządzenia już coraz częściej znajdują się na wyposażeniu szkół.*

*Ponieważ posiadam również kwalifikacje do nauczania informatyki i sądzę, że nie stanowią w tym zakresie wyjątku, pozwoliłam sobie na umieszczenie w planie jednej jednostki lekcyjnej do przeprowadzenia w pracowni komputerowej, z zastosowaniem programu do obróbki grafiki rastrowej Gimp (jest to program niekomercyjny, do pozyskania z Internetu <http://www.dobreprogramy.pl/GIMP,Program,Windows,13219.html>, istnieją również wersje na Maca) – lekcja nr 21.*

*Zdaję sobie sprawę, że zrealizowanie wszystkich zaproponowanych przeze mnie lekcji w określonej liczbie jednostek lekcyjnych może być trudne lub wręcz niemożliwe; klasy pracują w różnym tempie, lekcje „wypadają” z rozmaitych, często niezależnych od nauczyciela powodów. Przedstawiony przeze mnie plan to propozycja, z której możecie Państwo wybrać, dokonać własnych modyfikacji.*

*Projektując swoje lekcje, otoczeni nowoczesnym sprzętem multimedialnym, nie zapominajmy jednak o szarym papierze, markerach, kleju i kolorowych kredach – czasem przyjemnie jest zwyczajnie się upaść – dotyczy to również uczniów :)*

MULTIMEDIA	NR LEKCJI	TEMAT LEKCJI	TREŚCI NAUCZANIA	PRZEWIDYWANE OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW
<b>Tablica interaktywna:</b> – narzędzia: pisak i wypełnienie	1	Poznajemy siebie i przedmiot. Przypomnienie wiadomości o barwie.	Tematyka przedmiotu plastyka jako informacji wizualnej. Kryteria oceniania. Zapoznanie z układem i treściami znajdującymi się w podręczniku. Zaznajomienie z podstawami pracy z tablicą interaktywną. Materiały potrzebne do realizacji zadań na zajęciach plastyki. Dzieło sztuki jako produkt kulturowy człowieka zaspokajający jego specyficzne potrzeby. Klasyfikacja barw – podstawowe wiadomości o barwie.	Uczeń wie: <ul style="list-style-type: none"> <li>– jaki jest zakres materiału przedmiotu,</li> <li>– jakie zagadnienia znajdują się w podręczniku i w jaki sposób będzie z niego korzystał,</li> <li>– jakie zasady pracy obowiązują podczas zajęć plastyki,</li> <li>– jakie elementy zachowania człowieka należą do sfery jego natury, a jakie zalicza się do zachowań kulturowych.</li> </ul> Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> <li>– kryteria oceniania przedmiotowego,</li> <li>– klasyfikację barw.</li> </ul> Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienić barwy podstawowe, pochodne, ciepłe, zimne,</li> <li>– wykonać prawidłowo koło barw.</li> </ul>
<b>Tablica interaktywna:</b> – narzędzia: pisak, wypełnienie, grupowanie, zmiana skali. Opcjonalnie: – <b>rzutnik multimedialny:</b> – prezentacja reprodukcji obrazów impresjonistycznych i neoimpresjonistycznych <sup>1</sup>	2	Czy barwa istnieje? Cechy i sposoby klasyfikacji barw.	Pojęcie barwy jako wrażenia wzrokowego. Relatywizm widzenia barw. Klasyfikacja barw. Kontrast barwny a kontrast walorowy.	Uczeń wie: <ul style="list-style-type: none"> <li>– co to jest barwa,</li> <li>– jakie są cechy barwy,</li> <li>– na czym polega technika dywizjonizmu i pointylizmu.</li> </ul> Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcie barwy jako wrażenia wzrokowego,</li> <li>– różnicę między kontrastem walorowym a kolorystycznym,</li> <li>– zjawisko powidoku.</li> </ul> Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienić barwy podstawowe, pochodne, dopełniające, ciepłe, zimne,</li> <li>– wykonać ćwiczenie z zastosowaniem kontrastów barw dopełniających,</li> <li>– opisać zjawisko powidoku.</li> </ul> Uczeń rozpoznaje sztandarowe przykłady malarstwa impresjonistycznego.
<b>Tablica interaktywna:</b> – narzędzia kształty Opcjonalnie: – <b>rzutnik multimedialny</b> z prezentacją odpowiednich reprodukcji, będących ilu-	3, 4	Rodzaje kompozycji plastycznych.	Pojęcie kompozycji. Rodzaje kompozycji plastycznych. Kompozycja jako środek wyrazu. Wykonanie na kartce formatu A4 kompozycji dynamicznej i otwartej jednocześnie, lub statycznej i zamkniętej, złożonej z dowolnych elementów wyciętych z kolorowego papieru lub wycinków gazetowych – możliwe różne	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcie kompozycji i jej rodzaje.</li> </ul> Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> <li>– zasadność i celowość stosowania określonych kompozycji w celu wywołania odpowiedniego wrażenia, nastroju np. kompozycja statyczna, horyzontalna – spokój,</li> <li>– sformułowania: horyzontalny, wertykalny, statyczny, dynamiczny.</li> </ul>

1 Wybierając reprodukcje dobrze by było zacząć od tych, które stanowią ilustracje do podręcznika „Piękno wokół nas”.

stracą do różnorodnych kompozycji			modyfikacje zadania przygotowanego przez nauczyciela, np. uzyskanie efektów reliefu poprzez naklejanie elementów w tym samym kolorze co tło z dystansem za pomocą kawałków tektury falistej lub taśmy piankowej.	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> <li>– odpowiednio dobrać elementy i ułożyć je na płaszczyźnie w celu uzyskania konkretnej kompozycji,</li> <li>– zrealizować zadanie kompozycyjne zgodnie z poleceniem.</li> </ul>
<b>Rzutnik multimedialny:</b> – przykłady rysunku linearnego i światłocieniowego, uzyskanego poprzez kontrasty plam walorowych – przykłady malarstwa opartego na plamach barwnych (impresjonizm) oraz rysunku (klasycyzm)	5	Środki wyrazu artystycznego – linia i plama.	Pojęcie środków wyrazu artysty: linia i plama. Cechy linii i plamy barwnej. Ćwiczenie praktyczne – rysunek linearny.	Uczeń wie: <ul style="list-style-type: none"> <li>– jaka jest różnica między linią a plamą,</li> <li>– jakie cechy może mieć linia,</li> <li>– jakimi cechami może charakteryzować się plama.</li> </ul> Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> <li>– różnicę między plamą płaską a różnorodną,</li> <li>– różnicę między obrazem zbudowanym linearnie i za pomocą plamy barwnej.</li> </ul> Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> <li>– narysować układ trzech prostych przedmiotów za pomocą zróżnicowanej linii konturowej,</li> <li>– wyjaśnić różnicę między linią konturową a liniami cieniowania.</li> </ul>
<b>Rzutnik multimedialny:</b> – prezentacja tematyczna	6	<b>Starożytność</b>  Sztuka starożytnego Egiptu.	Pojęcia: sztuka sakralna i sepulkralna. Kanon w rzeźbie i malarstwie egipskim. Zabytki kultury starożytnego Egiptu. Rodzaje perspektywy egipskiej.	Uczeń wie: <ul style="list-style-type: none"> <li>– jakiego rodzaju zabytki architektury zachowały się z czasów starożytnego Egiptu,</li> <li>– dlaczego tak wiele wiemy o tej starożytnej kulturze,</li> <li>– czym charakteryzuje się kanon w rzeźbie egipskiej,</li> <li>– na czym polega kanon w płaskorzeźbie i malarstwie egipskim,</li> <li>– co to jest perspektywa,</li> <li>– gdzie znajdują się największe trzy piramidy.</li> </ul> Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: sakralny, sepulkralny, mastaba, piramida schodkowa, piramida ostrosłupowa, kanon, hieratyka.</li> </ul> Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisać, na czym polega perspektywa rzędowa i topograficzna.</li> </ul>
<b>Tablica interaktywna:</b> – narzędzia linia, rysunek odręczny i wypełnienie kubelkiem. Prezentacja z przykładami dzieł malarskich okresu renesansu i	7, 8	Przestrzeń w obrazie – rodzaje i zasady perspektywy.	Pojęcie perspektywy. Perspektywa z jednym punktem zbiegu – zdobycz sztuki renesansu. Perspektywa żabia i z lotu ptaka. Perspektywa z dwoma punktami zbiegu w kontekście sztuki barokowej. Perspektywa kulisowa, powietrzna i barwna. Zastosowanie różnego rodzaju perspektyw w pracy plastycznej wykonanej na kartce formatu A3.	Uczeń wie: <ul style="list-style-type: none"> <li>– co to jest perspektywa w obrazie,</li> <li>– jakie są rodzaje perspektywy.</li> </ul> Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> <li>– problem ukazania iluzji przestrzeni, trzeciego wymiaru, na dwuwymiarowej powierzchni kartki,</li> <li>– przełomowe znaczenie renesansowych badań nad perspektywą,</li> <li>– perspektywę jako środek wyrazu artysty wzbogacający dzieło i jako element charakteryzujący określoną epokę.</li> </ul>

<p>baroku z zastosowanymi rodzajami perspektywy.</p> <p>Opcjonalnie: – <b>rzutnik multimedialny</b> z ww. przykładami, szary papier, markery.</p>				<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– narysować w perspektywie centralnej prostą bryłę geometryczną, szachownicę, szpaler drzew lub latarni,</li> <li>– w perspektywie ukośnej – prostopadłościan z podziałami rytmicznymi,</li> <li>– właściwie zastosować natężenie waloru w tle w celu uzyskania efektu przestrzennego,</li> <li>– odpowiednio dobrać kolorystykę obiektów, wykorzystując zasadę perspektywy barwnej,</li> <li>– rozpoznać rodzaj perspektywy w dziele malarskim.</li> </ul>
<p><b>Projektor multimedialny:</b> – prezentacja slajdów, film o Partenonie.</p>	9	<p><b>Starożytność</b></p> <p>Sztuka grecka.</p>	<p>Pojęcie architektury. Okresy w sztuce greckiej. Porządki greckie. Plany świątyni greckich. Fryz dorycki jako kompozycja rytmiczna. Partenon – największa świątynia na Akropolu ateńskim. Teatr grecki. Malarstwo wazowe czarno- i czerwonofigurowe – ornamenty greckie.</p>	<p>Uczeń wie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– na jakie okresy dzielimy sztukę grecką,</li> <li>– z jakich elementów składa się kolumna grecka,</li> <li>– co to jest kompozycja rytmiczna,</li> <li>– jak wyglądała wzorcowa świątynia grecka: plan, elementy konstrukcji – nośne i spoczywające.</li> </ul> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– znaczenie cywilizacji greckiej dla całej kultury europejskiej,</li> <li>– na czym polegała równowaga i harmonia w architekturze greckiej.</li> </ul> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienić i opisać porządki greckie,</li> <li>– rozpoznać, opisać i scharakteryzować Partenon,</li> <li>– rozpoznać i nazwać elementy architektury greckiej w architekturze nowożytnej i wznictwie współczesnym,</li> <li>– nazwać i narysować meander, palmetę i astragal.</li> </ul>
<p><b>Projektor multimedialny:</b> – prezentacja na temat rzeźby greckiej w poszczególnych okresach</p>	10, 11	<p><b>Starożytność</b></p> <p>Rzeźba grecka. „Człowiek idealny wg kanonu Polikleta” – rysunek ołówkiem.</p>	<p>Pojęcie piękna według filozofii greckiej: dobro = piękno = proporcja. Rzeźba okresu archaicznego. Kanon w rzeźbie okresu klasycznego. Pozycja kontrapostu. Poliklet i Fidiasz – ich sztandarowe dzieła. Rzeźba hellenistyczna „Grupa Laokoona”. Rysunek linearny człowieka wg propocji greckich na podstawie rysunku nauczyciela na tablicy.</p>	<p>Uczeń wie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– na czym polega technika chryzelefantyny,</li> <li>– czym charakteryzuje się kanon w rzeźbie greckiej okresu klasycznego,</li> <li>– jakie okresy wyróżniamy w rzeźbie greckiej,</li> <li>– kiedy dzieło sztuki nazwiemy ekspresyjnym,</li> <li>– kim byli Poliklet i Fidiasz.</li> </ul> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: kontrapost i chryzelefantyna,</li> <li>– różnicę między rzeźbą okresu klasycznego i hellenistycznego.</li> </ul> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– opisać pozycję kontrapostu,</li> <li>– rozpoznać rzeźby „Doryforos”, „Grupa Laokoona”, „Nike z Samotraki”, „Wenus z Milo” i dokonać ich krótkiej charakterystyki,</li> <li>– narysować schematyczną sylwetkę człowieka wg kanonu greckiego metodą „krok po kroku” za nauczycielem.</li> </ul>

<p><b>Tablica interaktywna:</b> – przykłady łuku rzymskiego, arkady, sklepienia kolebkowe i krzyżowego, kopuły</p> <p><b>Projektor multimedialny:</b> – prezentacja budowli użyteczności publicznej, film o Panteonie, przykłady rzeźby rzymskiej</p>	12, 13	<p><b>Starożytność</b></p> <p>Sztuka rzymska – naród inżynierów.</p>	<p>Sztuka starożytnego Rzymu jako spuścizna kultury greckiej i etruskiej. Genialna konstrukcja łuku rzymskiego i jego zastosowania: arkady (akwedukty), rodzaje sklepień, kopuły. Panteon – największa świątynia rzymska: plan, dekoracja, elementy greckie. Rzymskie budowle użyteczności publicznej. Rzeźba rzymska: portret werystyczny, togatus, posąg konny. Malarstwo greckie w mozaice rzymskiej i na ścianach domów w Pompejach. Pojęcie mozaiki.</p>	<p>Uczeń wie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– w jaki sposób Rzymianie wykorzystali zdobycze kultury greckiej,</li> <li>– co zawdzięczali własnym wynalazkom,</li> <li>– jakie zastosowanie w budownictwie miała konstrukcja łuku pełnego,</li> <li>– jakie rodzaje rzeźby są charakterystyczne dla Rzymu.</li> </ul> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: bazylika, teatr, amfiteatr, cyrk, terminy i potrafi scharakteryzować plany oraz funkcje tych budowli,</li> <li>– różnicę między teatrem, amfiteatrem i cyrkiem w starożytnym Rzymie.</li> </ul> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznać i scharakteryzować Panteon,</li> <li>– opisać funkcję rzymskiej bazyliki,</li> <li>– opisać plan bazylikowy,</li> <li>– wymienić rodzaje rzeźby charakterystycznej dla starożytnego Rzymu.</li> </ul>
<p><b>Projektor multimedialny:</b> – prezentacja slajdów z przykładami mozaik rzymskich</p>	14	<p><b>Starożytność</b></p> <p>Projekt mozaiki inspirowanej starożytną.</p>	<p>Rodzaje mozaik rzymskich i ich przykłady zastosowania w termach i w rzymskich domach. Zaprojektowanie mozaiki na szarej tekście formatu A5 i wyklejenie mozaiki w technice wycinanki z użyciem kolorowych czasopism.</p>	<p>Uczeń wie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– co to jest mozaika,</li> <li>– na czym polega różnica między mozaiką italską i hellenistyczną.</li> </ul> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznać mozaikę „Bitwa pod Issos” i opowiedzieć czego ona dotyczy,</li> <li>– wykonać projekt mozaiki i zrealizować go zgodnie z techniką podaną przez nauczyciela w poleceniu,</li> <li>– rozpoznać mozaikę italską i hellenistyczną.</li> </ul>
	15	<p>Podsumowanie sztuki antyku – praca w grupach.</p>	<p>Praca na szarym papierze w grupach, tworzenie mapy mentalnej, która ma pomóc w odpowiedzi na pytania: Co zawdzięczamy Grekom? Co zawdzięczamy Rzymianom? Grupa pracuje, ilustrując pojęcia markerami na szarym papierze. Obowiązuje zasada minimum słów, maksimum obrazów. Każdy uczeń zobligowany jest do wniesienia wkładu w pracę grupy (elementy sygnuje inicjałami). Na koniec lekcji następuje prezentacja grup. Uczniowie mogą przynieść z domu elementy potrzebne do wykonania zadania (fotografie, wydruki ornamentów itp.), dlatego już na wcześniejszej lekcji nauczyciel zapoznaje ich z tym, co będą robili.</p>	<p>Uczeń wie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– jakie kultury określamy mianem antyku,</li> <li>– jakie zabytki należą do kultury greckiej, a jakie do rzymskiej.</li> </ul> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– sposób pracy nad metaplanem,</li> <li>– znaczenie własnej myśli i pracy, jej wpływ na ocenę całej grupy.</li> </ul> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– współpracować bezkonfliktowo nad wspólnym dziełem,</li> <li>– opisać własną pracę, korzystając z wiadomości nabytych na poprzednich lekcjach oraz wyczytanych w podręczniku,</li> <li>– znaleźć właściwą, uproszczoną formę rysunku, oddającą charakter elementu sztuki, jaki chce wyrazić, mając określone umiejętności plastyczne.</li> </ul>

	16	Średniowiecze Sztuka romańska.	Charakterystyka średniowiecza. Styl romański – cechy na podstawie kolegiaty w Tumie pod Łęczycą. Konstrukcja romańska – rodzaje sklepień. Dekoracje romańskie: portale, drzwi brązowe i kolumny.	Uczeń wie: – w jakich ramach czasowych mieści się pojęcie średniowiecze, – jakie cechy są charakterystyczne dla stylu romańskiego, – jakiego rodzaju sklepienia występują w stylu romańskim, – jakiego rodzaju dekoracje występują w architekturze romańskiej. Uczeń rozumie: – pojęcia: portal, sklepienie kolebkowe – krzyżowe, biforium, plan bazylikowy. Uczeń potrafi: – rozpoznać budowlę romańską na podstawie fotografii, – wymienić charakterystyczne cechy stylu romańskiego, – wymienić przynajmniej trzy zabytki romańskie w Polsce.
<b>Projektor multimedialny lub rzutnik pisma:</b> – przykłady inicjałów średniowiecznych	17	Średniowiecze Projekt inicjału inspirowanego benedyktyńskim.	Klasztory – inkubatory średniowiecznej kultury. Praca plastyczna – projekt inicjału inspirowanego benedyktyńskim.	Uczeń wie: – w jakich miejscach w średniowiecznej Europie powstawały klasztory, – gdzie znajduje się najstarszy średniowieczny klasztor i kto był jego założycielem, – znaczenie klasztorów jako miejsc zachowania kultury antycznej i inkubatorów kultury średniowiecznej, – na czym polegała „benedyktyńska praca” mnichów. Uczeń rozumie: – pojęcia: inicjał, manuskrypt. Uczeń potrafi: – zaprojektować na kartce A4 dowolny inicjał z wykorzystaniem „klasztornych” środków wyrazu (różnorodne linie, zróżnicowane plamy barwne w układach ornamentalnych).
<b>Projektor multimedialny:</b> – prezentacja zawierająca przykłady architektury gotyckiej z różnych terenów europejskich wraz z planami kościołów i detalami architektonicznymi charakteryzującymi styl	18	Średniowiecze Światło w katedrze – gotyk.	Styl gotycki. Cechy stylistyczne. Konstrukcje gotyckie: systemy nośne, rodzaje sklepień. Dekoracje świątyń. Zabytki francuskie i polskie. Kościół Mariacki w Krakowie, zamek w Malborku (UNESCO). Ołtarz Wita Stwosza jako sztandarowy przykład rzeźby gotyckiej.	Uczeń wie: – kiedy i na jakich terenach występował styl gotycki, – jakie cechy są charakterystyczne dla tego stylu, – jakiego rodzaju sklepienia występują w stylu gotyckim, – jakiego rodzaju dekoracje występują w architekturze gotyckiej. Uczeń rozumie: – przełomowe znaczenie zastosowania łuku ostrego, – pojęcia: wertykalny, rozeta, witraż, rzygacz, tryptyk. Uczeń potrafi: – rozpoznać budowlę gotycką na podstawie fotografii, – wymienić charakterystyczne cechy stylu gotyckiego, – wymienić przynajmniej trzy zabytki gotyckie w Polsce.
	19	Kompozycja wertykalna – ćwiczenie prak-	Pojęcie wertykalizmu – nawiązanie do architektury gotyckiej. Przypomnienie wiadomości o kompozycji	Uczeń wie: – jakie elementy są charakterystyczne dla architektury gotyckiej, – na czym polega komponowanie elementów dzieła,

		tyczne.	plastycznej. Wyszukanie elementów wertykalnych w najbliższym otoczeniu: rolety, rynny, obiekty architektoniczne. Realizacja ćwiczenia w dowolnej technice rysunkowej, malarskiej lub collage na kartce formatu A4.	Uczeń rozumie: – pojęcie wertykalny. Uczeń potrafi: – wskazać elementy wertykalne w najbliższym otoczeniu, – wykonać dowolną kompozycję wertykalną przy użyciu wybranych przez siebie środków wyrazu na kartce A4.
<b>Projektor multimedialny:</b> – prezentacja zawierająca przykłady malarstwa i rzeźby okresu renesansu	20	<b>Nowożytność</b>  Odrodzenie antyku – renesans.	Idee renesansu, ludzie renesansu, sztandarowe dzieła. Cechy malarstwa renesansowego. Cechy rzeźby renesansowej. Renesans w Polsce.	Uczeń wie: – w jakim okresie występowała epoka zwana renesansem, – kim byli sztandarowi przedstawiciele renesansu, – od czego pochodzi nazwa epoki, Uczeń rozumie: – powiązanie odrodzenia z antykiem, – wagę renesansowych zdobyczy w dziedzinie nauki, odkryć geograficznych i myśli filozoficznej, – różnicę między pojęciem architektura i urbanistyka. Uczeń potrafi: – wymienić czołowych przedstawicieli renesansu, – rozpoznać arcydzieła malarstwa renesansowego, – wymienić trzy zabytki architektury i urbanistyki renesansowej w Polsce.
<b>Lekcja w pracowni informatycznej<sup>2</sup>:</b> – program do grafiki rastrowej Gimp (jest to program wolny od opłat licencyjnych, do pobrania z Internetu w wersji polskiej).	21	<b>Nowożytność</b>  Portret w stylu renesansu.	Fotografia: kadrowanie renesansowe ze spojrzeniem w obiektyw. Zapoznanie z interfejsem programu Gimp. Narzędzia maskowania (lasso i magnetyczne lasso). Praca na warstwach. Wyszukiwanie w Internecie tła i jego montowanie na warstwie. Dostosowywanie parametrów warstw.	Uczeń wie: – na czym polega kadrowanie renesansowe. Uczeń potrafi: – wykonać zdjęcie przy użyciu aparatu cyfrowego w odpowiednim kadrze, – odpowiednio usadzić portretowanego pod względem padającego światła i pozycji w stosunku do obiektywu aparatu, – dokonać „szparowania” obiektu i wycięcia go na warstwę przy użyciu narzędzi do maskowania, – wyszukać w Internecie odpowiednie tło, stanowiące charakterystykę modelu i wmontować je w odpowiednią warstwę, – dostosować wielość warstw do siebie, – odpowiednio zapisać własną grafikę.
	22	<b>Nowożytność</b>  Światło – technika rysunku.	Rysunek światłocieniowy – studium jabłka.	Uczeń wie: – czym różni się rysunek konturowy od światłocieniowego. Uczeń rozumie: – zagadnienie światła w rysunku, – zagadnienie światła w obrazie,

2 Jest to jednostka lekcyjna obowiązkowa; wymaga dwóch warunków – wolnej pracowni i kwalifikacji nauczyciela do nauczania informatyki. Pozwoliłam sobie ją zamieścić, ponieważ osobiście takie posiadam i jak sądzę – wielu innych nauczycieli również. Lekcję można poprowadzić również w ramach koła.

				<ul style="list-style-type: none"> <li>– różnicę między kontrastem walorowym a kolorystycznym.</li> </ul> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– narysować prosty przedmiot techniką rysunku, stosując zróżnicowany światłocien.</li> </ul>
<p><b>Projektor multimedialny:</b></p> <p>– prezentacja zawierająca przykłady drzeworytów i miedziorytów Albrechta Dürera oraz odbitki ekslibrisów</p>	23, 24	<p><b>Nowożytność</b></p> <p>Grafika – zapoznanie z rodzajami sztuk graficznych. Ekslibris i exlibris: cóż to za różnica?</p>	<p>Techniki graficzne, rodzaje grafiki. Rodzaje znaków graficznych. Pojęcie ekslibrisu. Projektowanie graficzne – mój ekslibris.</p>	<p>Uczeń wie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– co było powodem rozwoju grafiki w okresie renesansu,</li> <li>– czym charakteryzuje się grafika,</li> <li>– jakie są rodzaje sztuk graficznych,</li> <li>– czym różni się rysunek od grafiki,</li> <li>– co to jest matryca.</li> </ul> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– różnicę między techniką wypukłodruku i wkłesłodruku.</li> </ul> <p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: akwaforta, akwatinta, linoryt, drzeworyt.</li> </ul> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– wykonać projekt graficzny ekslibrisu.</li> </ul>
<p><b>Projektor multimedialny:</b></p> <p>– prezentacja zawierająca przykłady malarstwa, rzeźby i architektury okresu baroku</p>	25	<p><b>Nowożytność</b></p> <p>Barok – sztuka totalna.</p>	<p>Cechy architektury barokowej. Rzeźba barokowa – „figura serpentinata”. Światło i cień jako podstawowe środki wyrazu sztuki barokowej. Wybitni przedstawiciele malarstwa epoki baroku.</p>	<p>Uczeń wie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– w jakim czasie występowała epoka baroku,</li> <li>– jakimi cechami charakteryzuje się styl barokowy.</li> </ul> <p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– nazwiska czołowych przedstawicieli malarstwa i rzeźby barokowej.</li> </ul> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– pojęcia: dzieło totalne, figura serpentinata, stiuk, ekspresja, martwa natura.</li> <li>– wpływ kontrreformacji na sztukę tego okresu.</li> </ul> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– określić cechy architektury, rzeźby i malarstwa barokowego,</li> <li>– wymienić czołowych przedstawicieli sztuki barokowej.</li> </ul>
	26	<p><b>Nowożytność</b></p> <p>Barokowa martwa natura – studium światła.</p>	<p>Rysunek białą kredką na ciemnym papierze. Kompozycja barokowa. Studium światła z natury.</p>	<p>Uczeń wie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– w jaki sposób należy rozmieścić trzy przedmioty, aby uzyskać kompozycję dynamiczną,</li> <li>– jak wykonać pracę plastyczną, stosując jako środek wyrazu plamę świetlną,</li> <li>– jakiego rodzaju obraz nazywamy „martwą naturą”.</li> </ul> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– istotę „caravaggionizmu”,</li> <li>– pojęcie kontrastu walorowego.</li> </ul> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zrealizować martwą naturę zgodnie z wytycznymi nauczyciela.</li> </ul>
<p><b>Projektor multimedialny:</b></p>	27	<p><b>Nowożytność</b></p>	<p>Sztuka klasycystyczna. Polski styl narodowy – przykłady architektu-</p>	<p>Uczeń wie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– jakimi cechami charakteryzuje się klasycyzm,</li> </ul>

<p>– prezentacja zawierająca przykłady malarstwa i rzeźby klasycyzmu XVIII wieku</p>		<p>Klasycyzm. Powrót do równowagi – ślady antyku.</p>	<p>ry. Cechy dzieła klasycystycznego. Inspiracja antykiem w dzisiejszych czasach.</p>	<p>– co wpłynęło na powtórne zainteresowanie antykiem w XVIII wieku. Uczeń zna: – zdarzenia historyczne stanowiące tło epoki. Uczeń rozumie: – różnicę między pojęciami: klasycyzm i klasycystyczny. Uczeń potrafi: – dokonać analizy dzieła klasycystycznego na podstawie „Przysięgi Horacjuszy” J.L. Davida, – wskazać elementy klasycystyczne w wybranej budowlu reprezentującej ten styl.</p>
<p><b>Tablica interaktywna:</b> – narzędzie reflektor (narzędzie pozwala na odsłanianie fragmentów obrazka)</p>	28	<p><b>Nowożytność</b>  Style nowożytne: renesans, barok, klasycyzm. Analiza porównawcza na podstawie sztandarowych dzieł malarskich, rzeźbiarskich i architektonicznych.</p>	<p>Cechy obrazu renesansowego, barokowego, klasycystycznego – analiza porównawcza na konkretnych przykładach. Cechy rzeźby renesansowej, barokowej, klasycystycznej – analiza porównawcza na konkretnych przykładach. Cechy architektury renesansowej, barokowej i klasycystycznej – analiza porównawcza na konkretnych przykładach.</p>	<p>Uczeń wie: – na czym polega różnica w kompozycji obrazów różnych epok, – w jaki sposób różni się natężenie światła w obrazach, w zależności od czasu w którym powstało dzieło. Uczeń potrafi: – określić styl architektoniczny w typowych obiektach z epoki, – wskazać i nazwać detale architektoniczne charakterystyczne dla poszczególnych stylów nowożytnych, – podać sztandarowe przykłady klasycystycznych budowli w Polsce, – porównać rzeźbę renesansową, barokową i klasycystyczną oraz sformułować wnioski z tej analizy. Uczeń rozumie istotę ciągłości kulturowej i przynależności Polski do kręgu kultury śródziemnomorskiej.</p>
<p><b>Projektor multimedialny:</b> – prezentacja zawierająca przykłady malarstwa romantycznego i realistycznego</p>	29	<p><b>Nowożytność</b>  Romantyzm a realizm.</p>	<p>Idee romantyzmu: sztuka, muzyka, literatura. Cechy obrazu romantycznego na podstawie „Wolności wiodącej lud na barykady” E. Delacroix. Dzieła typowe dla epoki. Romantyzm i realizm w Polsce. Różnice między ukazaniem romantycznym i realistycznym. Jan Matejko – romantyk czy realista.</p>	<p>Uczeń wie: – jakie dzieło nazwiemy „romantycznym”, – jakie cechy charakteryzują obraz realistyczny. Uczeń rozumie: – pojęcie romantyzmu jako prądu myślowego 1 poł. XIX w., – pojęcie realizmu w sztuce dziewiętnastowiecznej na tle sytuacji osób z tzw. nizin społecznych w tym czasie, – czym objawia się subiektywizm w dziełach malarskich romantyków, – na czym polega obiektywizm realistów. Uczeń potrafi: – wymienić elementy budujące nastrój w dziele sztuki: światło, ruch, ukazanie przestrzeni, – zanalizować obraz romantyczny, – dokonać analizy obrazu realistycznego, – dokonać analizy porównawczej dzieła romantycznego i realistycznego na podstawie podręcznikowych dzieł z epoki, – wymienić przynajmniej po trzech twórców obu nurtów wraz z ich dziełami.</p>

<p><b>Projektor multimedialny lub rzutnik folii:</b> – prezentacja dzieł: „Saturn pożerający swe dzieci: Francisco de Goi oraz „Krzyku” Edwarda Muncha</p>	30	<p><b>Nowożytność</b> „Krzycę” – ekspresjonizm w malarstwie.</p>	<p>Pojęcie ekspresji dzieła. „Saturn pożerający swe dzieci” F. de Goi jako przykład ekspresji w malarstwie. Cechy dzieła ekspresyjnego: deformacja, abstrakcyjny kolor, groteska. Praca malarska na formacie A3, realizująca doktrynę malarstwa ekspresjonistycznego.</p>	<p>Uczeń wie: – jakimi cechami wyróżnia się dzieło ekspresyjne. Uczeń rozumie: – pojęcie ekspresjonizmu w malarstwie jako prądu trwającego do dziś, – funkcję obrazu ekspresyjnego, – dzieło ekspresyjne jako portret wnętrza artysty, – pojęcia: subiektywny, abstrakcyjny kolor, deformacja, groteska. Uczeń potrafi: – wskazać dzieła ekspresyjne na przestrzeni dziejów od starożytności do dziś, – wyjaśnić pojęcia: estetyczny i ekspresyjny, – namalować własny portret ekspresyjny, stosując deformację linii, groteskę, karykaturę i abstrakcyjny kolor.</p>
<p><b>Tablica interaktywna:</b> – narzędzie pisak, prezentacja na temat teorii barw i przykłady obrazów impresjonistycznych i neoimpresjonistycznych</p>	31, 32	<p><b>Nowożytność</b> Impresjonizm. Kolor cienia.</p>	<p>Rewolucja w malarstwie, zmiana funkcji obrazu. Rozwój fotografii. Ruch impresjonistyczny. Przedstawiciele impresjonizmu. Koloryzm. Barwy pigmentów a barwy światła. Optyczne mieszanie się barw podstawowych – ćwiczenie dywizjonistyczne. Kontrast barw dopełniających. Praca plastyczna pt.: „Barwny cień przedmiotu”.</p>	<p>Uczeń wie: – dlaczego impresjonizm miał tak przełomowe znaczenie w malarstwie – kiedy i w jakich okolicznościach doszło do narodzin tego kierunku – czym charakteryzuje się dzieło impresjonistyczne. Uczeń rozumie: – czym charakteryzuje się dzieło kolorystyczne, – na czym polega wrażeniowość u impresjonistów, – na czym polega technika pointylistyczna i dywizjonistyczna. Uczeń potrafi: – wyjaśnić znaczenie kontrastu barw dopełniających w malarstwie impresjonistycznym, – wymienić barwy dopełniające, – wykonać pracę w technice wydzieranki, w technice dywizjonistycznej, stosując zasadę kontrastu barw dopełniających – optycznego mieszanie się barw podstawowych.</p>
<p><b>Projektor multimedialny:</b> – prezentacja tematyczna</p>	33	<p><b>Nowoczesność</b> Secesja i modernizm Projektowanie przemysłowe. Rzemiosło artystyczne. Projekt witraża secesyjnego. Projekt nadruku na tkaninę.</p>	<p>Historia rzemiosła artystycznego. Na czym polega projektowanie form przemysłowych? Uczelnie kształcące projektantów. Historia Bauhausu. Prototyp, co to jest? Projekt druku na tkaninę – kompozycja rytmiczna.</p>	<p>Uczeń wie: – co to jest rzemiosło artystyczne, – czym charakteryzował się okres secesji w sztuce, – czym zajmuje się projektant form przemysłowych, – czym był Bauhaus. Uczeń rozumie: – pojęcia: linearyzm, asymetria, forma dekoracyjna funkcjonalizm. Uczeń potrafi: – określić cechy sztuki secesyjnej, – wykonać projekt witraża, – zaprojektować druk na tkaninę z zastosowaniem od jednego do czterech kolorów.</p>

	34	Nowoczesność  Kubizm. Picassowski portret.	P. Picasso – ojciec kubizmu. Jak Picasso dochodził do kubistycznego malarstwa? Forma i kolor w malarstwie. Technika collage.	Uczeń wie: – jakie cechy ma malarstwo kubistyczne, – na czym polega technika collage. Uczeń rozumie: – świadome odejście od sztuki mimetycznej (odzwierciedlającej rzeczywistość) w twórczości Picassa, w kontekście rewolucji przemysłowej i nowoczesności XX w. Uczeń potrafi: – dokonać charakterystyki obrazu kubistycznego, – naszkicować w technice collage portret kubistyczny.
<b>Tablica multimedialna:</b> – tworzenie kompozycji abstrakcyjnych reprezentujących oba rodzaje abstrakcji, przy użyciu różnorodnych narzędzi, w tym gotowych kształtów geometrycznych.	35	Nowoczesność  Sztuka abstrakcyjna.	Abstrakcja geometryczna i niegeometryczna. Malarstwo gestu – J. Pollock. Awangardowe technik twórcze: fumage, frottage, collage.	Uczeń wie: – jakie wartości niesie sztuka nieprzedstawiająca, – co oznacza określenie: „malarstwo gestu”. Uczeń rozumie: – konflikt między twórcą a odbiorcą w sztuce XX w., – pojęcia abstrakcji zimnej i gorącej. Uczeń potrafi: – wskazać twórców niezrozumianych w czasach, w których żyli, a docenianych obecnie, – wykonać kompozycję abstrakcyjną, zawierającą elementy frottage i fumage.

**Opracowanie: Ewa Andryszczak-Pawłowska**

Nauczyciel plastyki i techniki  
Gimnazjum nr 2 w Kutnie im. Marsz. J. Piłsudskiego  
e-mail: [ewkapaw1@gmail.com](mailto:ewkapaw1@gmail.com)